

GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACTIUNEA ȘI ADMINISTRATIUNEA:
BRAȘOVU, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IEȘE ÎN FIECARE ZI.

Pe un an 12 flor., pe șase luni 6 flor., pe trei luni 3 flor.

România și străinătate:

Pe un an 40 fr., pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 franci.

SĂ PRENUMERĂ:

la poște, la librării și pe la dd. corespondenți.

ANUNCIURILE:

Oseriă garmondă 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorile nefrancoate nu se primesc. — Manuscrise nu se restituie.

Nr. 28.

Mercuri, 5 (17) Februarie.

1886.

Corbul alb între Unguri.

(Articolul final).

Brașov 4 (16) Februarie.

„Audă aici în cameră exclamațiuni foarte patriotice, audă exprimându-se niște sentimente de cari fără îndoieală e plină inima fiicărui Maghiar, audă nise frase, ce sună foarte frumos la urechi, audă că toate țintesc numai la realizarea ideii de stat, *dér nu știu până unde vor merge aceia, cari vréu să o rupă cu politica ce a aflată espreșiune în legea de naționalitate din 1868!*“

Aceste cuvinte le-a pronunțat Ludovic Mocsary în memorabilul său discurs dietal de la 30 Aprilie 1879. El a prevădută atunci, ceea ce astăzi cu întristare se vede constrinsă a constata, a prevădută că cabinetul Tisza țintesc nu numai la centralizare, ci și la completa nivelare prin o sistematică dărîmăre și delăturare a tuturor stăvilor și zăgazelor, ce despart cultura națională a Nemaghiarilor de cultura națională maghiară și printr-o succesivă sdrobire și nimicire a tuturor acelor aședăminte, usuri și legi, cari constituie un titlu de drept pentru dezvoltarea națională de sine stătătoare a popórelor nemaghiare.

Nu le este destul șovinistilor, că prin despoierea naționalităților de toate drepturile politice naționale au alcătuit așa dîsa „*unitate politică*“, ci dînsii mai cer și o „*unitate culturală*.“

Eată până unde au voit să mîrgă aceia, cari la 1879 au rupt-o cu politica ce a aflată espreșiune în legea de naționalitate! D-lu Mocsary a ilustrat cu o logică pîtrundătoare caracterul și tendința espreșiunii metafisice: „*unitate culturală*.“ „*Idea acésta*“, dîse d-sa, „*nu va se însemne alta, decât că statul este dator a lăți cu toate mijlocele și forțele sale disponibile limba maghiară, care lățire, lucru natural, nu se pôte întempla decât numai prin micșorarea numărului naționalităților*.“ Și mai clar s'a esprimat Mocsary în acésta privință la 1879 dîcînd că „*Ungurii numai pe contul naționalităților se pot înmulți*.“

În discursul său rostit în zilele aceste deputatul Mocsary adause spre mai bună espicare a lucrului: „*Décă are temeiul idea comitelui Apponyi despre cultura unitară, atunci în pracsă ea nu pôte însemna altceva, decât că în acésta stat Nemaghiarilor numai în limba maghiară li se pôte da cultură, cu alte cuvinte teoria lui Apponyi dîce: *décă te vei face Maghiar și vei învăța unguresce vei primi cultură, decât nu, vei rămâne și mai departe în starea cea pîrăsită, în care te ai aflat până acum*.“*

Asemenea stări vor se creeze în acésta stat politici de șablon din Pesta. Așa departe vor ei să mîrgă, să ne facă pe toți Unguri. „*Unitatea politică*“ au alcătuit-o nimicînd autonomia Ardélului și legile ce ne garantau nouă Românilor egala îndreptățire națională. „*Unitatea culturală*“ au de gând să o stabilizească omorînd cu încetul instrucțiunea noastră națională și autonomia biserică, pe care se razimă ea.

Corifeul opoziției moderate, care a dezvoltat teoria „*sentimentului deplinei contopiri*“, Desider Szilagy, a și aflat formula de nimicire a instrucțiunii noastre naționale dîcînd că „*fidelitatea și alipirea către stat se nu fiă legată de condițiuni și cerînd ca „instrucțiunea școlilor secundare să o ia statul asupra-și“ pentru mai mare asigurare a fidelității și alipirii necondiționate. „Décă — adauge Szilagy — „naționalitățile ar voi să abuzeze de drepturile, ce li le dă legea de naționalitate, atunci dînsul va fi acela, care va vota pentru restrîngerea acelor drepturi*.“

Ludovic Mocsary, ca om cu mintea clară și neturbată de idei și formule șoviniște, s'a

întrebat în fața acestor declarațiuni cu adencă îngrijire, că ore ce se va face din acea libertate, ce se va alege din acele drepturi, cari vor depinde numai și numai de la capriciul și arbitriul celui mai tare, care impune după plac condițiuni, el însuși însă nu voiesce să primescă nici una?

„Unde am ajunge“ întrebă Mocsary, „décă am procede în sensul declarării d-lui Syilagy? Décă unii abuzează de drepturi, acésta nu pôte servi de pretecsă ca ele să se nimicescă..... și decât voim să împiedecăm ca aspirațiunile naționalităților să se manifeste pe față, atunci nu e destul să ștergem legea de naționalitate, ci trebuie să mergem și mai departe.“

Nu mai încapă îndoieală, că teorii ca ale lui Apponyi-Szilagy nu se pot susține decât numai prin terorism, frate de cruce al șovinismului. Admițînd odată că naționalităților nu le este ertat a avé aspirațiuni, urmîz de sine, cum a arătat d. Mocsary, că trebuie să se casese dreptul de întrunire, adunările județene și comunale, trebuie să se restrîngă libertatea presei și să se închidă școlile nemaghiare.

Esperiența de toate zilele ne arată, că ori în ce formă noi Nemaghiarii ne-am manifesta iubirea către némul nostru, acésta ni se ia în nume de rău și se declară ca un abuz. Teoria fidelității și alipirii necondiționate admite numai o singură iubire: iubirea către națiunea maghiară, care este „*identică*“ cu „*statul maghiar*.“

În capul lui Mocsary nu pôte intra o astfel de idee monstruoasă lipsită de ori-ce basă reală, el știe, că cu dări mari, cu timbre și traficuri de tot felul nu se pôte câștiga alipirea popórelor, ci că pentru acésta scop se cere ceva mai mult, se cere ca locuitorii statului să se bucure de bunăstare și de libertate și ca drepturile lor să fiă respectate.

Toate aceste le știe d-lu Mocsary și decât a aflat de lipsă a-și redica glasul și a dojeni pe conaționali săi, a făcut-o pentru că spiritul său ager a zărit pericolul, în care se aruncă aș nebunesce politici maghiari, contînd, nu la forțele lor proprii, ci la alianțe străine, la nise constelații politice foarte nesigure și uitîndu-și de datoriile sante, ce le au către aceia, cu cari trăsesc împreună și cu cari împreună au luptat și au apêrat acésta stat o miă de ani.

Vedeți — strigă Mocsary către conaționali săi beți de îngâmfare — vedeți ca nu cumva suprimînd simptomele aspirațiilor naționale ce se arată pe față, să faceți din aspirațiuni conspirațiuni!

Ochiul său mai vede un mare pericol venînd din altă parte. „Se pôte, dîse Mocsary, că sub pretecsul unei noue politici de naționalitate reacțiunea își va serba triumful său în acésta dietă și se vor nimicii toate instituțiunile liberale.“

Fapte se cer de la noi — exclamă în fine Mocsary — trebuie să respectăm dreptele postulate ale naționalităților.

Asta o pretindem, și noi. Una însă a uitat să-o spună d. Mocsary. Ca să pôte aprecia și respecta postulatele noastre, Maghiarii trebuie să le dea ascultare. Legea de naționalitate nu conține postulatele noastre, ci numai nise concesii și promisiuni ale lor, cari vor avé valoare numai pe cât timp le va conveni Maghiarilor.

Décă după douăzeci de ani de regim unguresc nu s'a aflat decât un singur bărbat maghiar în dietă, care se pledeze sincer pentru respectarea principiilor depuse în legea de naționalitate, ce se va întempla după alte câteva decenii, când nu va mai fi nici corbul alb între Unguri?

Sêrbii din Ungaria și Maghiarii.

Oficiosului „Nemzet“ i se comunică din Ungaria sudică următoarele cu privire la atitudinea Sêrbilor sud-ungari:

D. Szabavljevici a declarat în camera deputaților ungarî totă aceea, ce a vorbit în 1884 Sêrbilor într-o ședință în Chichinda, în urma căreia câva timp și-a schimbat și „Zastava“ tonul ei. Atunci toate semnele arătau, că se va schimba totul așa, precum a fost odinioară. Și ce s'a întemplat? „Zastava“ deveni și mai violentă și apără lângă ea încă o foiă, care se bucură că se face opozițiune pe tîrîmul politice interne și esterne ori cărei direcțiuni, care este maghiară. Acésta foiă se susține de matadorii maiorității congresului, de președintele laic Vucetici și de deputatul din Titel Max Dimitrevici; foiă se numesce „Branik“ și nu-și tăinesce simpatia sa pentru Rusia. În contra colaboratorului principal al foiei, Dr. Dankovici, tocmai acum s'a intentat procesul de presă, din cauza visurilor sale pentru Muntenegru, ce l'au răpit până a vătîma interesele patriei sale. Noi Ungurii ușor uităm și acum și suntem „*mărinimoși*“, dîr cel puțin vedem clar. Vedem și scim, că poporul sêrbesc în Ungaria nu se pôte folosi acum la nici o lovitură; acésta nu-i va succede nici unui agitator. Poporul pôte fi purtat de nas câva timp, dîr nimic nu durză etern și pozițiunea acelor, cari nu pot oferi poporului lor decât utopii și fantasmagorii, ce nu se pot implini, va deveni în curînd de nesuportat. Discursul deputatului Szabavljevici său l'au trecut sub tăcere diarele sêrbesc, său ele mulțimesc — cum dîce „Zastava“ — pentru toast, dîr resping cuprinsul. „Așa dîce un proverb sêrbesc. „Zastava“ se bucură numai, că se mai aude și un Sêrb în dietă.“

Bugetul cultelor și instrucțiunii.

(Urmare.)

În ședința de la 11 Februarie a camerei deputaților din Pesta, veni în dezbateră subvențiunea de 11,000 fl. ce se dă foiei învățătorilor poporali „*Néptanítók lapja*.“

Stefan Lessko citește un articol apărut în acésta foiă, în care se negă existența iadului. (Ilaritate). Așa dîră nu există iad! (Strigări în stînga estemă: Așa dîră nu există nici unul!) Nu există prin urmare nici defraudări, nici omoruri, nici atentate cu dinamită, ai căror urđitori să ajungă la pedepsă în iad. Oratorul rógă pe ministru să îngrijescă ca se nu mai apară în foiă oficială a învățătorilor astfel de articuli ateistici. — Ministrul promite, că va îngrijii; de asemenea împărtășesce părerea lui Gondöcs, ca se nu se mai publice în ea articuli teologici și politici, ci mai bine articuli despre cultura albinelor și pómelor.

Franz Pulssky vorbesce la dotațiunea de 100.000 fl. museului național. El se miră, că consiliul de ministri și comisiunea financiară vré să-l aducă în renumele unui geniu financiar. (Ilaritate). După ce se reduce dotațiunea, să mai facă și economii, asta-i o artă pe care n'o pricepe. (Ilaritate). Am ajuns așa de departe, încât dotațiunea nu ajunge. El rógă camera să nu voteze reducerea. — Ministrul stăruiesce pentru dotațiunea propusă de comisiunea financiară.

Coloman Thaly e în contra micșorării dotațiunii Museului a ajuns la atăta însemnătate, încât și învățații ca Mommsen, Virchow și Worsae trebuie să vină la Pesta. Ministrul face numai frase, altceva nimic. Cu fapte mă faceți să tac, dîr nu cu vorbe. Eu vré gloria și cultura acestei țeri. (Trefort: Eu vré în măsură și mai mare.) Crédă cine vrea! Nu cer fraze, ci fapte. (Mare larmă, strigări în drepta: La ordine!) N'am ofensat cu nici un cuvînt pe ministru. (Trefort: Primesc bucuros ori ce sfat, dîr să se facă într-o manieră, cum se cuvine pentru parlament). D. ministru n'are să mi dea lecțiune de manieră. (Trefort: D. deputat m'a insultat că nici un altul în acésta cameră). Cu ce cuvinte te-am insultat? Dela ministru nu vré să n'vîță nici o manieră, căci ministrul se pörtă aci ca un derviș, care danțeză. (Președintele: Trebuie

să observă d-lui deputat, că acesta n'a fost espression parlamentară).

După ce mai vorbesc câțiva deputați, se votează dotațiunea preliminară. Vine, între altele, la rândul titlului »Scopuri bisericesci«. Raportorul Alexandru Orszag comunică, în numele comisiei financiare, că acesta nu-pote ține seamă de petițiunea dată de biserica evangelică conf. augsb. d'a i se mări subvențiunea de 36,000 fl., deoarece starea financiară a țării nu permite, și ar cere și alte confesiuni sporirea subvențiilor lor.

Se încinge o viuă desbatere între diferiți deputați asupra taxelor celor mari, ce se plătesc bisericii catolice la actele bisericesci, precum la botez, la cununie, la înmormântare ș. a. Taxele cele mari sunt cauza atător concubinate la catolici. Poporul de jos ține pe preoți, onorații nu dau nimic.

Paul Szontagh, în ședința dela 13 Februarie, vorbește pentru ștergerea subvenției de 36,000, ce se dă bisericii luterane, pentru că fiindu avisată la ea însăși, își ajută singură.

Michal Zsilinssky e în contra ștergerii. De altminterlea e un simțiment înjositor pentru patriotism, decât cele patru superintendențe unguresci primesc împreună numai 20,000 fl., pe când superintendența Sasilor ardeleni, căreia încă tot îi place a se numi biserică a țării, ca și când niciodată n'ar fi fost o uniune, primesc 16,000. Oratorul nu vede nici un temei, că evanghelicii ardeleni nu vreau să se unescă cu superintendențele unguresci. Sasii de azi se urmeze exemplul superintendenților lor, cari în 1848 de bună voie au intervenit în conventul general pentru Ungaria. Studenții sași, cari se declară de Unguri în streinătate, când e vorba d'a obține stipendii, au recunoscut uniunea în această privință.

Adolf Zay dă, că cele 16,000 fl. pentru biserica evangelică a țării în Ardeal s'au încuviințat în 1861 printr'un act gratuit al Majestății Sale și apoi i-a luat asupra guvernului constituțional, pentru ca de atunci să fie totdeauna respectat acest act. Oratorul protestează în contra suspiciunii Sasilor ardeleni, că ei au primit această subvenție în schimbul supunerii sub patentul lui Thun. Se știe, că acest patent se aplică numai la Croația și Ungaria, nu și la Ardeal. Autonomia bisericii țării Ardealului e mai mare decât a superintendenților unguresci, prin urmare nu e posibil a executa uniunea bisericii, deoarece biserica țării nu va renunța la autonomia proprie a ei, mai întinsă, de dragul unei autonomii în mai mică măsură. Și nici să nu se ceară atâta abnegațiune dela Sasi, ca ei să renunțe la limba maternă în administrațiunea bisericii. Dacă în 1848 au venit superintendenții sași în conventul general unguresc, acesta n'a fost un act obligatoriu al uniunii formale, ci s'a făcut sub efectul terțintelor promisiunii ale palatinului Ștefan și sub efectul unui început de libertate, egalitate și frățietate, promisiuni în care amândou părțile credeau. Atunci era tocmai timpul idealelor și caracterelor politice. În tonul neamicabil al antevorbitorului nu se mai află nimic din aceea frățietate, precum nici în straniele imputări, că Sasii se mârțurisesc în străinătate de cetățeni maghiari. Dacă evanghelicii unguri vreau să renunțe la subvențiunea lor de 20,000 fl., biserica țării Ardealului nu poate renunța la cele 16,000 fl. Oratorul speră, că ministrul va susține suma preliminară.

Paul Szontagh observă, că un act al coronei se poate trage în discuțiune. Asemenea dă și August

Pulssky, care de altminterlea e pentru subvențiune. Oratorul dă, că statul e mai presus de orice biserică și autonomia e salutară numai cât timp nu devine un pericol statului. De aceea e de dorit uniunea evangelicilor ardeleni cu cei unguresci.

Ministrul Tisza dă, că aceste subvenții nu sunt obligătoare. El încă dă, că unirea evangelicilor, dă cu sila nu se poate. Nu e consultat să se modifice cifrele preliminate, guvernul însă va îngriji să dispară nedreptatea, ce se face bisericii evangelicilor unguresci. Deocamdată rog camera să voteze sumele preliminate.

Daniel Haviar e de părerea lui Szontagh. Biserica evangelică ungurescă, care a luptat în cestiunea naționalităților, se nu fiă mai puțin subvenționată ca celelalte confesiuni.

În ședința dela 12 Februarie se ia în desbatere subvențiunea de 100,000 fl., ce o primesc biserica greco-orientală.

Vincentiu Babeșiu: se plânge, în contra vătămărilor ce le comite ministrul de culte, pe lângă exercitarea dreptului de supraveghiere, în contra bisericii gr. or. Oratorul își încheie vorbirea sa astfel: Eu nu trag la îndoială dreptul domnului ministru de culte, ca să exercite supraveghierea, iau în vedere însă totdeauna legea și dreptul bisericii. Noi nu ne plângem în contra dreptului de supraveghiere, ci mai mult ne place, decât d'lu ministru își exerciteze cu rigore dreptul de supraveghiere, nu așa însă, ca numai să ne impute câte ceva, și pe baza imputărilor să confisce drepturile noastre, — acele drepturi în a căror posesiune suntem, — fără ca noi să fi abusat de ele. Asigurați pe onorata dietă, că astfel de imputări sunt totdeauna nedrepte. Să facă bine domnul ministru și să ne arete, dă cu fapte, că cum am abusat? De câte ori ne-a făcut atenție, că nu ne acomodăm legilor? Pentru ce dă să ni se impute, că am influențat de serbarea lui Horea, și pentru ce să se vatăme pentru această lege, și să se amâne întrunirea congresului? Vă rog să luați lucrul din punctul de vedere psihologic. E posibil ore o astfel de procedere guvernamentală fără urmărire, și încă urmărire stricăcioasă? Spună onoratul d. ministru, ce folos poate să aibă din această patrie și guvernul? Eu nu vreau folos, ci pagubă în această. Am vorbit și pentru aceea, ca să arăt că drepturile noastre sunt vătămăte, și din partea guvernului arareori, sau niciodată nu întămpinăm iubire și bunăvoință. Recomandă cuvintele mele atenției d-lui ministru.

Augustin Trefort: Plângerea de căpeteniă a onoratului domn deputat este, că acea sumă, cam 24,000 fl., care se întrebunțază pentru ajutorarea preoților români săraci, nu se lasă la dispozițiunea consistorului. (Aprobări viue.) Acesta-i un gravamen particular, pentru că tocmai așa procedem și față de biserica sârbescă și Sârbii nu vreau în această a violare a autonomiei lor, dă și față de biserica catolică cam astfel procedăm, pentru că acel ajutor, care se dă din fondul religios, nu se dă la dispozițiunea episcopilor, ci se împărțesc în toate cazurile concrete. (Aprobări viue.) A fost tare motivat, că am schimbat această praxă mai de vreme, în privința ajutorelor împărțite preoților români săraci, pentru că consistorul prea de sine stătător a împărțit această sumă, și în Ardeal preoții bisericii române nici că au știut de unde vine acest ajutor. Preoții au gândit, că acest ajutor li se dă din partea bisericii și nici cunoștință n'au avut, că acest ajutor vine dela stat. Dă nici nu s'a împărțit acest ajutor, după cum ar fi trebuit să se împărțescă; er eu voesc

ca acest ajutor să ajungă în mâinile preoților vrednici cari nu agitază contra Ungariei. (Aprobări viue.)

A fost interzis preoților, să recurgă după acest ajutor, preoții însă sunt destul de prudenți și au în vedere mai ales interesele lor, așa că nu trece o săptămână, ca 2, 3 preoți să nu recurgă după ajutor, și eu le dau, decât sunt informat prin fișpan, sau prin șeful administrațiunii locale, că au purtare corectă, își împlinesc datorințele sale de cetățean al statului și nu agitază în contra țării. (Viue aprobări generale.) De această frază eu nu mă voi despărți (Aprobări sgomotoase.)

Ce privește congresul, observă, că guvernul în general n'are nimic contra ținerii congresului bisericesc sârb sau român; dă fiindcă tocmai atunci era să se țină congresul, când a fost serbarea lui Horia și Cloșca și când s'a făcut mișcarea irredentistă, n'am aflat de oportunitățile timpului pentru ținerii congresului. (Aprobări generale.) Dorosc, ca să se susțină autonomia bisericii ortodoxe și ca să se potă conduce afacerile bisericesci, dă nu e oportun, ca să se țină o astfel de adunare, când naționalitatea respectivă e în mișcare. (Aprobări viue.) Dacă această mișcare se va potoli, nu vom avea nimic în contra, ca să se țină cât mai curând congresul bisericesc român. (Aprobări generale.) (Va urma.)

SCRILE DILEI.

Un număr de vr'o 100 muncitori români din Scheiu s'au adunat Vineri, în săptămâna trecută, înaintea gimnasiunii române, cerându sfatul în afacerea dării ce li s'a impus de către comună. Acești oameni, cari sunt buni bucurători să câștige ca hamali 2—3 fl. pe săptămână, sunt desperați de vitregia cu care sunt tractați de cei ce conduc trebile comunei Brașov. Vom reveni asupra acestei cestiuni

—x—

Sub titlul de »Oláh zendülés« (Răscălă valachă), »Egyetértés« serie următoarele: »Poporul valachă din Smigu, fanatisat de preotul său Ioan Tile, și condus de un inginer valachă, înarmat cu bâte și cu topore, a încunjurat castelul unui proprietar maghiar. Inginerul l'a îndemnat ca să meargă și în castel. Vădându în sfârșit, că blândul popor nu vrea să meargă, s'a dus el în castel și pe femeile de acolo l'a tractat în mod brutal și le a amenințat. Dăna casei îndată a chemat în ajutor pe servitorii săi și l'a dat afară pe sâlbaticul Valachă. După aceea a venit și gendarmăria și cu mare greutate a împrăștiat pe fanaticii Valachi. Acest cas arată în destul, că în Ardeal siguranța personală a proprietarilor este foarte amenințată.« — Nu cumva scriitorul acestor rânduri serbase peste noapte vr'un jubileu?

—x—

În N-r. 19 al »Gazetei« dela 24 Ianuarie c. între scrierile dilei s'a dat o scurtă dare de seamă despre petrecerea din Țințari. Amintindu că s'a jucat piesa »Iorgu dela Sadagura«, s'au numit și persoanele ce s'au însărcinat cu rolurile, între altele, că s'a jucat »Eftinie« servitor, de notaru S. T. Ianculescu. A fost destul însă să nu se pună la corectură virgula (coma) după cuvântul servitor, și »istetului« notar să își aiasuprași, că cel ce ne-a scris l'a făcut: servitor de notar. Acum aflăm, că răstornă pământul natural, ca să afle pe cel ce ne-a scris. Mari sunt minunile tale Țințare, dă și mai mare păcăleală, ce și-a tras însuși notarul!

—x—

FOILETONU.

Poesii populare

(culese de Laura Veturia Mureșianu în Sireagă, comit. Solnoc-Dobéca).

Tu nevastă, draga mea,
Căneapă ț-am sămănat,
Bola'n ose ț-am băgat. —
Oh bărbate, fătul meu,
De-ai fi cu inimă bună,
Ți-ai lua cosa într'o mână
Și-ai eși la câmpu afară
La cănepa cea de veră
Și-ai cosi-o până'n sără
Și-ai pune-o pe sub cămară
Să se usce'n astă veră,
Ca să pot dormi la erna.

De când te știu, lele, fată,
Nu te-ai spălatu nici-odată;
Te-a spălatu mă-ta de frică
Și de-atunci ești frumușică.

Fă-mă, Dămine, ce mă face
Fă-mă, Dămine, — unu curcubeu,
Să mă sui la Dumneșeu
Să-l întreb eu-cum îmi place,
Dragostea din ce o face?
Nici din mere, nici din pere,

Ci din buze subțirele,
Cum isă și-a drăguții mele.

La casa cu șapte fete
Ese mița prin părete
Și stă să mōra de sete;
Unde-să două fete'n casă,
N'ai ce căta apă'n vasă;
Unde-i una și frumōsă,
Acolo nu'i apă'n casă.

Păsăruică cu cunună,
Măndru cânti sēra pe lună
Și-a mea inimă nu'i bună,
Că'i legată cu curele,
Măncată de multe rele,
Și'i legată c'o curea
Măncată de voiă rea.

Cine m'a dat dorului
Aibă casa cucului
Și adihna vântului, —
Că nici cucul n'are casă,
Nici vântul țera alasă;
Vântul dăca se pornește
Multe țeri le birusece
Până la mine sosesece
Vântul dăca s'a pornit,
Multe țeri le-a biruit,
Pân' la mine a sosit.

Frunză verde din poiană,
Doru-mi e de tine mamă,
Da mi'i dor și nice prea,
Că'n copilăria mea
Pote c'am greșit vrodată,
Dă fă bine și mă erta,
Că, maică, m'ai blăstemat
Și'n grădină m'ai țipat,
Cu'n picioru mai legănat,
Cu gura m'ai blăstemat
Și'n grădină aruncat,
Intr'o grădină cu brați
Să trăsesc fără de frați,
Intr'o grădină cu flori
Să trăsesc fără surori.

De-aș ști cânta ca cucu
Nu m'as duce la lucru,
C'aș sări din creangă'n creangă
Și-aș mânca frunză și erbă.
Și mi'ar fi lumea mai dragă,
Și-aș sbură din fag în fag
Și-aș trăi'n codru cu drag.

Vii tu bade ori nu vîi,
Ori tu cu minciuni mă ții,
Vii tu bade ori nu poți
Ori tu cu minciuni mă porți.

Până eram la mama,
Eram rujă după masă,
Trandafir verde'n ferestă;
Dă de când m'am măritat,
Eu sunt rujă după usă,
Trandafir verde'n cenușă.

Până țineam cu codru
Eram roșu ca focu,
Dă de când țiu cu țera
Galbinit-am ca cēra;
Dă lăsa-oiu țera npară
Și m'oiu da cu codru iară,
Lăsa-oiu țera focu
Și m'oiu da iara cu codru.

De când sed în codri verzi
Nu vîi, mamă, să mă veți
Până ce-să holdele verzi,
Că decât s'oră galbini,
Vei veni, nu mi'i găsi.

Nu mă da, mamă, pe sate
Să viu cu desagii'n spate,
Și cu cismele stricate,
La tine după bucate;
Dă-mă, mamă în satu meu
Dup'unu slugă câtu de rău.

Ni se scrie de lângă *Someșu*: „In călătoria mea pe valea Someșului am făcut o tristă experiență. Perciunații Palestinei sunt foarte preferiți de dregătorii statului, deoarece în aera „marelui” Tisza, Judeii se bucură de ziua Sâmbetei mai mult ca creștinii de ziua Duminecii; perciunații în acea zi nu sunt citați la judecată, pe când creștinii sunt citați Dumineca în timpul serviciului divin. Un asemenea casu urit s'a petrecut la judecătoria cercuală din Botlén, Duminecă în 7 Fauru n. Mai mulți creștini au fost luați la protocol în timpul serviciului divin și s'a pertractat în totă forma cu ei, privându-i de mângăerea sufletescă. Dacă șeful judecătoriei ar fi tăiatu împrejur, ar mai trece, dér e din tulpina lui Arpad și așa ne face să credem, că descendenții lui Juda au ajuns așa de tari, încât directorii maghiari contribuie la întărirea împărăției lui Israel în butulă „Kulturegyletului,” fundat pe nisip.”

—x—

D. *Alexandru Popu*, cooperatoru greco-catolicu în *Birghisiu*, ne rogă să publicăm următoarele: „In véra anului 1885, avându nentelegeri cu trei economi maghiari din locu pentru o brazdă de fenu tinătoare de proprietatea noastră și noi luându-ne fenu, cei trei economi maghiari, anume *Gylyen Istvan*, *Motok Vilmos* și *Szacsva Janos* veniră asupra noastră, ca trei spulberați, unde era fenu. Gylyen duse cătră socru meu, care e preotu grec. in locu, cuvintele: „Părinte estu unu hoțu,” ér Szacsva: „Se vede că'i hoțu, că'i tremură mânilé,” in fine Motok: „E dreptu că'i hoțu.” Tocmai in acestu momentu am sositu eu acolo și le-am dîsu: „A trecut 48, ađi suntemu in 85, nu mai suntemu sclavi, ci toți avemu unulu și acelașu dreptu; de aveți ceva cu noi, căutați-ne pe cale oficiosă.” Socru-meu Nicolae Farcașiu i-a datu in judecată, pentru că l'au făcutu hoțu și judecătoria din Mediașu i-a și pedepsit pe cei trei Maghiari. Dér am fostu eu acusat de ei pentru cuvintele de mai sus, se ntelege intortochându-le altfel, după cum le convenea lor. Fiindu trasu in cercetare, i-am datu de minciună. Am voit inșe să arăt casul in publicu, mi-am făcutu in limba maternă o scrisore și, eu nesciind unguresce, unu pretin alu meu din locu mi-a tradus unguresce. Dér vorba Românului: pretinulu își pune uneori capulu; deși pôte n'a făcut o din reutate, a scris că „eu am crescutu in spiritu maghiaru și că mi-am închis scôla, trimițând copii la scôla de stat din locu.” Parochieni, greco-cat. de aci nici nu au avut scôla, pentru că suntu numai vr'o 20 familii și copii de scôla suntu numai cinc. Ținu a declara, că n'am crescutu in spiritu maghiaru, ci in spiritu românesc, dér pentru aceea iubesc orce națune. Acestea in interesul adevărului mi-am ținutu de datorință a le notifica onor. Redacțiuné.”

—x—

„Ellenzék” scrie următoarele: „In săptămâna trecută s'a arangiatu in Alba-Iulia o petrecere de danțu, in folosul „Kulturegyletului.” In ziua balului, unu locotenent valachu a întreatu pe colegii săi, că cine merge la balu? Răspunsulu fu: și eu, și eu etc. La aceste eroiculu locotenent daco-român a sberiat: cine merge, acela nu-i omu de trebă. In ziua următoare, locotenentulu întrebă, că cine a fostu la balu? Mai mulți inși răspuseră: și eu. Sălbaticulu valachu, turbat de mâniă s'a sculat și a strigat: unu militar fără caracteru e acela, care a fostu la balu. Colonelulu l'a provocat la ordine pe locotenentulu, din care causă apoi s'a născutu o discuția vehementă, in urma căreia locotenentulu i-a chemat pe toți oficerii prezenți la duelu, și in urmă și pe colonelulu său. Afacerea a luat dimensiuni, până ce colonelulu a fostu nevoit să cheme pe generalulu Wattek din Clușiu prin telegramă. — Vom vedea ce nădrăvănia ellenzekiană o mai fi și asta.

—x—

In *Pesta* a apărutu in zilele aceste unu diarū intitulat „A Hozomány,” (Zestrea) in limba maghiară, fără a numi pe editorulu și pe redactorulu. Fôia se trimite la omenii, pe cari îi cred că se interesă și apare din timp în timp și după trebuință. Cuprinsulu fôiei constă din însemnarea zestrei fetelor de măritat ale industrișilor, comercianților, proprietarilor din capitală și suntu numite cu întregu numele. In a doua liniă se află lista tinerilor, însemnându-se lângă numele lor și suma de bani, ce merită a o lua ca zestre. Și știți ce nume suntu? Exclusiv numai de Jidovi. E vorba de bani.

—x—

Ambasada română din Viena s'a adresat poliției de acolo cu rugarea, ca să dea ajutoru pentru urmărirea bancherului *Elias Rosenstreich*, fugit din România, care in calitate de bancher și arendașu alu regiu tutunului (tabacului) in districtulu Român a comis colosale înșelătorii in paguba visteriei statului.

—x—

In satulu *Belanovoselo* din *Croația*, țeranii s'au o-pusut d'a fi esecutați pentru dare și năvăliră asupra gendarmilor cu ciomege și cu topore. Unu țeranu a fost

impușcatu de gendarmi. Esecuțiunea a fostu zădărnicită.

—x—

In Dobrogea s'a proiectat a se înființa treptat două regimente de dorobanți și unu de călărași. Țice Răsboiulu.

—x—

Neintrunindu-se majoritatea membrilor la prima convocare, *Reuniunea română de gimnastică și cântări* convocă prin acesta *adunarea generală*, pre 1885, din nou pe ziua de 9/21 Februarie a. c. la 3 ore p. m. in localitățile gimnasiului român.

Legiunea maghiară în Serbia.

Foile unguresce publică unu bombasticu manifest alu „Comitetulu centralu alu legiunei maghiare din Belgrad.” Manifestulu Țice, că Ungaria a fostu, care in decursulu istoriei a eluptat independința Serbiei. „Maghiarii, cari de ani mulți se află in Serbia cea ospitalieră, totdeuna au fostu întâmpinați cu iubire și bunăvoință din partea Sârbilor și au totu așteptat momentul, ca și ei prin fapte să dovedescă iubirea loră cătră poporul sârbesc. Acum, când orizontulu Serbiei este acoperit de nori negri, intunecoși, acum, când independința Serbiei este amenințată, acum, când întreaga ei existență este periclitată, acum, in momentul pericolului, vedem că a sositu timpul oportunu pentru a dovedi prin fapte iubirea noastră. Și credem, că prin această faptă a noastră facem unu serviciu bun și patriei noastre mame, Ungariei. Nu este nici unu adevăratu patriotu maghiaru, care se nu dorăscă o Serbiă puternică și bogată, care ar fi aliata Ungariei. Astăđi dorința cea mai ferbinte a tuturor Sârbilor este „prietenia sârbo maghiară.” In acestu momentu de primejdiă Maghiarii au format unu comitetu alu legiunei maghiare și au înființat o legiune maghiară din o mie de omeni sub comandă maghiară și cu oficerii maghiari pentru salvarea independinței Serbiei. Este inșe lipsă de oficerii maghiari și le trebuie unu maioru, 4 căpitanii, 4 locotenenți și 4 sublocotenenți, apoi 5 sergenți majori, 16 corporali și 96 fruntași (Gefreite). „Cu această legiune vom merge și in focu întonându marșulu lui Rákoczy și cu limba cea frumoasă a lui Arpad și Huniade vom dori o viață lungă celui mai nobil prieten alu Serbiei—Ungariei, și sincerulu prieten alu națiunei noastre — Serbiei. Legiunea maghiară inșe n'are destui bani de răsboiu, pentru aceea se adresă cătră adevărații fii ai Ungariei, ca să contribuăscă pe altarulu recunoștinței.

Manifestulu își exprimă dorința, ca banii ce se adună să se așede in vr'o bancă din Pesta, pentru că voescă să se organizeze in liniște, ca apoi mai târziu să facă o surprindere regelui Milanu și patrioticulu său guvern. „Dér nu numai bani cerem, ci și jertfă de sânge.” Manifestulu vré să dovedescă lumii, că precum in timpii cei vechi împreună s'au luptat Sârbii și Maghiarii in contra semilunei, așa și acum se voru lupta împreună pentru apărarea intereselor comune. Și rogă pe acei fii ai Ungariei, cari au satisfăcut obligămintulu militar, să vină in Belgrad sub stégulu legiunei maghiare. Redacțiunea diarului „Egyetértés” dă bilete de drum dela Pesta până la Belgrad, tuturor, cari voescă să mergă sub stégulu legiunei. Manifestulu se sfârșese astfel: „Fraților, patrioților Maghiari! Ascultați rugarea noastră; contribuiți pentru apărarea drepturilor celor mai sfinte ale Sârbiei! Fraților, vitejilor Maghiari! Veniți in glôta a apăra drepturile Serbiei. O Serbiă puternică este interesulu celu mai cardinalu alu Ungariei.”

INVITARE. Corulu vocalu alu agronomilor români din *Ludriași Jupan* are onore a invita publiculu român in serata de cântu împreună cu danțu, ce se va ținea la 6 Februarie s. v. in ospătăria d-lui Constantin Perianu din Gladna română (cerculu Făgetu). Venitul curat e destinat pentru biblioteca amintitulu cor. Prețulu de intrare: de persoană 60 cr. Inceputulu la 7 ore séra. Programa: 1. „Cuvântu de deschidere” rostitu de d-șora *Sabina Popovici*. 2. „Deșteptă-te Române” de *A. Murășianu*, esec. de corulu vocalu. 3. „Junimea” de *Adamu*. 4. „Erna” de *C. G. Porumbescu*. 5. „Cântec sicilianu” de *C. G. Porumbescu*. 6. „Moșu Martinu,” poezie de *Iulianu Grozescu*, declamată de *Dionisiu Lascu*, corist. 7. „Cucuruzu” de *V. Humpel*. 8. „Senin și Furtună” de *I. Vorheici*. 9. „Tătarulu” de *St. Nosevici*. 10. „Poesiă” de *Eremie Ciocărlia*, declamată de *Dumitru Popovici* și *Trifan Bircescu*. 11. „Hora Sinaiei” de *G. Ventură*. 12. „Hora dela Grivița” danțată de coriști. 13. „Drumu bun, drumu bun,” marșu popularu. Poesiele se voru esecuta sub conducerea d-lui *Traianu Tamașiu*.

SCRÎ TELEGRAFICE.

(Serv. part. alu „Gaz. Trans.”)

BIRMINGHAM, 16 Februarie. — Lucrătorii fără ocupațiune au pricinuit turburări. Po-

liția întărită prin cavaleria a împrăștiat poporul adunat. In Greatyarmouth încă au făcut lucrătorii manifestări, dér au fostu repede înăbușite.

PARIS, 16 Februarie. — Corsica a alesu trei republicani și unu bonapartistu ca deputați.

ULTIME SCRÎ.

Ministrulu Rusiei din Belgradu a primitu instrucțiuni, să se unescă cu colegii săi, ai celorlalte puteri, pentru a adresa guvernulu sârbescu reprezentațiunii energice cu ocaziunea înarmărilor ce face.

—0—

Sultanulu însărcinându pe generalulu germanu Von-der-Golz-pașa de a elabora unu planu de mobilizare contra Greciei, Von-der-Golz-pașa l'a sfătuit mai cu sémă de a ridica efectivulu actualu, la frontiera grecăscă, la o sută de mii de omeni, și de a merge directu spre Atena, la prima provocare. — Acesta esplică ordinulu de concentrare telegrafiatu de curēndu.

—0—

O ore-care înturnare de activitate trebuie semnalată, in cea ce privește înarmările Greciei. Știrea despre ehemarea apropiată a celor două clase de rezervă sub arme tinde a se acredita.

DIVERSE.

Bismarck și Napoleon III. — Unu comerciantu din Melbourne narăză următoarele: La anul 1873 am fostu la Bismarck și m'a chemat la prându. După prându, cancelarulu primesce o depeșă, care i anunță mórtea lui Napoleon III. Când Bismarck a cetit depeșă, se întorse la nevastă-sa și i duse: „Ți-am spus, că nu va suporta cura; Napoleon a murit.” După aceea s'a întorsu la aducătorulu depeșei și l'a întreatu: „Maiestatea Sa împăratulu a primitu deja o astfel de depeșă?” — „Nu, numai înălțimea vóstră.” — „Atunci du-o de grabă această depeșă împăratulu.” Nevasta lui l'a întreatu: „Așa dér vei purta doliu Ottone?” Bismarck răspuse: „Napoleon a fostu omu bun, dér slab; numai odată a isbitu să mă păcălescă, atunci când am fostu inaintea Vienei și mi-a telegrafat, că dacă Prusii voru mai inainta, elu atunci va lua ofensiva. Acesta n'am uitat niciodată, acum inșe ne-am achitat cu totul.”

* *

Napoleon I. și Poloni. — Acum, când cestiunea polona preocupă tôte Țiarele din lume, nu va fi fără interesu a reaminti unu casu, când împăratulu Napoleon I. s'a întâlnit cu Fridericu, regele Vürtembergei, la 1806 in Würzburg, la inceputulu răsboiului franco-pruso-rusu. Pe tapetu era cestiunea polonă. Când regele Fridericu a părăsit odaia lui Napoleon, a fostu atât de agitat, că adjutantulu său nu și-a putut suprima mirarea. Fridericu creșdndu, că adjutantulu său va tăcea despre această afacere, i-a narat, că s'a cam hărțuit cu Napoleonu, pentru, că împăratulu și-a pus in gându, că dacă va isbitu să-i bată pe Ruși și pe Prusii, atunci va crea o Poloniă mare cu unu principe naționalu in frunte, care ar fi unu aliatu sigur alu Franței. Regele i-a răspuns, că acesta-i o puternică idee de bărbat de stat, inșe e cu greu de implinit, ba că nici nu s'ar putea implini. Poloni nu se potu întrebuița nici de cât pentru a face politică mare și stabilă, și nu s'ar afla între ei nici unu, care ar putea domni, ori care ar voi să asculte. Împăratulu a negat această și i-a imputat, că e foarte preocupat față cu Poloni, pe cari elu îi prețuesce pentru că suntu ostași bravi. Nevoind inșe a ceda nici unu, s'au hărțuit. Dér mai târziu, când Napoleon sub decursulu răsboiului a mersu la Varșovia, a trimis o scrisore regelui, in care i-a scris, că totdeuna a fostu cu recunoștință față de inteligenta lui judecată in materiă de cunoscințe etnografice și psihologice, acum inșe ilu stimă și mai pre sus, fiindcă s'a convinsu despre nestatornicia poporului polon și de adevărulu Țiselor regelui Fridericu. Napoleon s'a lăsat de planurile sale.

* *

CONVOCARE. „Speranța,” reuniune de împrumut și păstrare in Borgoprundu, va ține Duminecă in 28 Februarie a. c., la 2. ore p. m., in localitatea scôlei normale din Borgoprundu *prima ei adunare generală*, la care p. t. domnii membrii prin acesta suntu invitați.

Ordinea Țilei: 1.) Censurarea rațiunilor, statorirea bilanțului și împărțirea dividendelor; 2.) Pertractarea propunerilor consiliului de inspecțiune; 3.) Pertractarea propunerilor membrilor; 4.) Statorirea onorariului pentru membrii direcțiunei; 5.) Alegerea consiliului de inspecțiune pe doi ani.

Borgoprundu in 26 Ianuarie 1886.

Direcțiunea.

Editoru: Iacobu Mureșianu.

Redactoru răspabilu: Dr. Aurel Mureșianu.

Cursul la bursa de Viena
din 15 Februarie st. n. 1886

Table with 2 columns: Item (e.g., Rentă de aur, Bonuri rurale) and Price/Value.

Bursa de Bucuresci.

Cota oficială dela 3 Februarie, st. v. 1886.

Table with 3 columns: Item (e.g., Renta română, Credit fonc.), Buy (Cump.), Sell (vënd.).

Cursul pieței Brașov

din 1^{le} Februarie st. n. 1886

Table with 4 columns: Item (e.g., Bancnote românesce), Buy (Cump.), Sell (Vënd.), Price.

Conspectul operațiunilor

institului de credit și de economii „ALBINA”
în luna Ianuarie 1886.

Intrate:

Table of income items (e.g., Numerariu din 31 Decembrie) and amounts.

Esite:

Table of expenses items (e.g., Depunerî, Cambii escomptate) and amounts.

Sibiu, în 31 Ianuarie 1886.

P. Cosma m. p.
Director executiv.

Iosif Lissai, m. p.
Comptabil.

De 78 ani înființată

c. r. brevetată

Fabrică de Pături și strae
mai înainte Lichtenstauer's Wwe & Söhne
espedează pe în depositul ei din Viena

PĂTURI DE CAI

190 Ctm. lungi, 130 Ctm. late, de calitate foarte durabilă, cu câmpul de colere închisă și bordurile în coleri deschise, bucata cu fl. 1.60 cu împachetare en totu.

Mai departe vindem, pe câtu va dura proviziunea,

Pături de cai în colere galbenă deschisă (semmelfarbig)

2 Metri lungi și circa 1 1/2 Metri late, marginile cu 6 vârgi roșii și albastru, seu negru și roșu, în calitate foarte durabilă, bucata cu fl. 2.50 cu împachetare en totu.

Cumpărătorului de cel puțin 10 bucăți se dă 1 bucată gratis, seu se scade 10 % din preț.

Numai prin fabricațiunea în cantități foarte mari, și în urma vânderei colosale suntem în stare a da aceste Pături de cai în această mărime neobișnuită și în calitate așa de bună, cu asemenea prețuri foarte eftine. Sute de adrese de mulțămire stau la dispoziția, spre a se convinge oricine.

Trimiterea cu rambursă. Ce nu convine se primesce înapoi.

Să se observe bine Adresa:

Pferde-Decken-Fabriks-Haupt-Niederlage,
Wien, I, Rothenthurmstrasse 14. 1-6

Avisul d-loru abonati!

De ôte ce multe din adresele, ce domni abonați le însemnă pe cuponul mandatoru postale, seu că nu sunt destul de esacte, seu că nu se pot bine descifra, rugăm pe acei D-ni prenumerați, a căroru adresă nu ar corespunde, ca să binevoiască a ne face câtu mai curențu cunoscută îndreptarea dorită și a scrie adresa câtu se poate mai lămurit.

ADMINISTRAȚIUNEA „GAZ. TRANS.”

Mersul trenurilor

pe linia Predeal-Budapesta și pe linia Teiuș-Arad-Budapesta a calei ferate orientale de stat reg. ung.

Large table with 4 main sections: Predeal-Budapesta, Budapesta-Predeal, Teiuș-Arad-Budapesta, and Budapesta-Arad-Teiuș. Each section contains train schedules with columns for train type, time, and price.

Nota: Ôrele de nôpte sunt cele dintre liniile gróse.

Tipografia ALEXI Brașov.